

Ziekte inspiratiebron voor kunstenaar Margreet Hajee

‘Klinkt gek, maar ik ben blij dat ik darmkanker heb gehad’

Een terracotta-leger van keramische Barbiepoppen. Een in klei nagemaakt stukje verwijderde darm op vier Barbiebenen met een Barbiehoofd. Een bruids(s)luier... De kunst die Margreet Hajee maakt, had ze nooit vervaardigd als ze niet ziek zou zijn geworden. ‘Mijn werk heeft hierdoor veel meer inhoud gekregen.’

Het is 2008 als Margreet Hajee op Oerol met haar fiets valt en haar schouder uit de kom raakt. Ze gaat naar de huisarts en vertelt en passant dat ze vage buikklachten heeft. Het zal wel komen omdat ik in de overgang ben, zegt ze nog. De huisarts vertrouwt het niet en nadat darmkanker is geconstateerd, volgt er voor Margreet in no-time een operatie.

Beperkt houdbaar

In de jaren erna moet Margreet minstens zeventien keer naar het ziekenhuis omdat een abces als uitloeijsel van de operatie steeds weer koorts oplevert. In plaats van in de stress te blijven hangen en te lijden onder wat telkens op haar weg komt, draait ze haar ervaringen om en kijkt naar welke waarde de gebeurtenissen hebben en zelfs haar leven verrijken. ‘Je kunt wel dingen willen wegstoppen, maar het is onderdeel van mijn leven geworden. Ik kijk veel liever naar wat mij de ziekte oplevert.’

Haar darmkanker en later ook de stoma, bleken een onuitputtelijke inspiratiebron voor Margreets kunstuitingen. Zo boetseerde ze het stuk weggenomen darm in klei na, zette er vier benen onder en plaatste er een Barbiepophoofd op. De darm “loopt” door haar atelier. In diezelfde tijd was er de documentaire *Beperkt Houdbaar*, over de maakbaarheid van het menselijke lichaam. Alweer een inspiratiebron. ‘In het jaar dat ik darmkanker kreeg, werd Barbie vijftig jaar. Ik keek naar haar en zag een taille waar geen orgaan in past. Hoe maakbaar is een lichaam eigenlijk, vroeg ik me af? En waarom ben ik eigenlijk bezig met de perfectie van het lichaam, terwijl ik ziek ben, littekens heb en er fysiek

gezien steeds minder perfect ga uitzien.’ Het resultaat van die gedachte was een terracotta-achtig leger van 750 Barbies.

Barbie

Toen Margreet een stoma kreeg, gebruikte ze ook die ervaring weer om er kunst van te maken. Het werd een installatie die bestond uit keramische stoma's op sterk water. ‘Door wondvocht, lekkage en een fistel moet ik luiers dragen. Ik gebruik die luiers om er een bruids(s)luier van tien meter lang van te maken. Elke dag naai ik twee bewerkte en mooi gemaakte luiers aan de lengte van de groeiende bruids-luier vast. Sommige mensen zeggen dan: gadverdamme en draaien zich om. Anderen zien het en zeggen helemaal niets. Ik word nu elke dag

‘Mijn luier zit lekker zacht en een stoma is best wel handig’

nieuwsgierig wakker om te zien hoe de luier eruit ziet en hoe het in mijn kunstwerk zal passen. Voor mij is kunst een middel om discussie met mensen aan te gaan. Ziekte is nog veel te veel een taboe. We stoppen het altijd weg, maar ik wil door mijn kunst juist aandacht vragen voor darmkanker. Natuurlijk is ziekte niet leuk, maar het helpt evenmin om net de doen of er niets aan de hand is. De stomazakjes

zijn een onderdeel van mijn leven geworden en in een boom verwerkt. Kunst doet op deze manier een appèl op de kwetsbaarheid van de mens.

Compassie

Margreet zegt dat de (inmiddels genezen) darmkanker en andere malheur die ze heeft gehad, haar leven hebben verrijkt. ‘Ik ben er een aardiger mens door geworden en heb veel meer compassie gekregen met mensen die ook een ziekte hebben. Ik heb ook geleerd dat samenwerken hartstikke leuk is. Er is best wat misgegaan in mijn hele zorgproces, maar tegelijkertijd realiseer ik me dat ik er zonder de begeleiding en support van chirurg Eric Hans Eddes (links op de foto) van het DZ misschien wel niet meer was geweest. Ik heb blind vertrouwen in hem en het is noodzakelijk om goed contact met je behandelend arts te hebben. Ik heb de zorg in het DZ altijd als enorm goed ervaren.’

Diepgang

Door de ziektes zegt Margreet een andere kunstenaar te zijn geworden dan voor 2008. ‘Mijn werken hebben veel meer diepgang gekregen. Toen ik de video-opname van de tumor zag, dacht ik: wat een mooi ding eigenlijk. Dat soort ervaringen zie je nu terug in de werken die ik maak. De afgelopen acht jaar hebben me dingen gebracht die ik anders nooit had meegemaakt.’ Voor Deventer heeft Margreet nog wel een droom waar ze aan werkt, samen met Wada Schaap. ‘Ik zou graag van vijftig ton IJsselklei een enorme mammoet van een meter of tien in de uiterwaarden van de IJssel willen plaatsen.’ Niet omdat het moet, maar omdat het kan. ‘Je moet het leven niet te serieus nemen, maar vooral ook lachen en plezier beleven. Ik heb bepaalde fysieke ongemakken en tegelijkertijd gaat het uitstekend met me. Maar ook ik heb strijd gevoerd en weezin ervaren. Ik heb een periode gehad waarin ik leed onder het idee dat ik nooit meer beter zou worden en het nooit meer zo zou zijn als vroeger. Maar de pijn van nu gaat altijd weg, en mijn luier zit lekker zacht en een stoma is best wel handig.’